

РОЗДІЛ 9

ГОЛОВНИЙ ПОРТАЛ І СПІЛЬНІ СЕРВІСИ ІНФРАСТРУКТУРИ ВІДКРИТОЇ НАУКИ НАН УКРАЇНИ

Вадим Тульчинський,
Василь Горбачук,
Олена Ніколаєвська

У наш час на національному та інституціональному рівнях створюються інфраструктури відкритої науки, що відображають і локалізують архітектуру Європейської хмари відкритої науки (EOSC) з урахуванням особливостей і потреб відповідної держави, спільноти чи організації. Відкриті дані стали головною інновацією відкритої науки, а потоки стандартизованих метаданих – технологічною основою її глобалізації. Однак реалізація принципів відкритої науки вимагає великої кількості компонентів, що описані у попередніх розділах. Закладений в концепцію EOSC розподілений ієрархічний принцип побудови формалізує взаємодію елементів і передбачає системний підхід для їх інтеграції в єдину зручну інфраструктуру на кожному рівні ієрархії:

- надання повної актуальної інформації стосовно принципів, правил і засобів відкритої науки, потрібних нормативно-правових та навчально-методичних матеріалів;

- забезпечення єдиної точки входу до всіх послуг інфраструктури;

- забезпечення спільного уніфікованого доступу до особистих кабінетів;

- забезпечення спільної бази та обміну інформації між підсистемами, щоб мінімізувати повторне введення інформації та знизити ймовірність помилок;

- забезпечення умов захисту та надійного збереження інформації.

За перші три завдання системного підходу в Інфраструктурі відкритої науки НАН України відповідає Головний портал відкритої науки. Спільні сервіси інфраструктури забезпечують програмну реалізацію трьох останніх завдань.

9.1. ГОЛОВНИЙ ПОРТАЛ ВІДКРИТОЇ НАУКИ НАН УКРАЇНИ

Головний портал відкритої науки НАН України (<https://openscience.nas.gov.ua>) працює як спільна точка доступу до всіх підсистем відкритої науки Академії та виконує роль джерела інформації про відкриту науку для її співробітників. Велика інформаційна складова Головного порталу відкритої науки об'єднує:

Рис. 9.1. Домашня сторінка Головного порталу відкритої науки НАН України. Перехід до підсистем Інфраструктури відкритої науки НАН України – на третьому згорі ярусі (підсистеми можна перебирати стрілочками ліворуч та праворуч)

– новини й анонси майбутніх подій, контакти, посилання на канали у соціальній мережі «Фейсбук» та на ютубі тощо (домашня сторінка, рис. 9.1);

– питання щодо використання Інфраструктури відкритої науки (рис. 9.2);

– документи з упровадження і функціонування відкритої науки у світі, в Україні та в НАН України: нормативно-правові акти, робочі документи, публікації та презентації, матеріали діяльності Робочої групи НАН України з питань відкритої науки, проекту OPENS (меню «Відкрита наука», рис. 9.3).

Особистий кабінет Головного порталу відкритої науки НАН України надає додаткові послуги завдяки використанню спільних сервісів Інфраструктури відкритої науки НАН України: редагування власного персонального профілю, пошуку співробітників і установ,

Портал відкритої науки НАН України / FAQ

FAQ

В цьому розділі Ви можете знайти найбільш розповсюджені питання та відповіді стосовно порталу Відкритої науки в НАН України. Якщо у Вас виникли додаткові питання, Ви можете надіслати нам їх за посиланням нижче.

Як авторизуватися на Порталі відкритої науки?

Що я можу робити в особистому кабінеті?

Після авторизації Ви можете побачити свою особисту інформацію та перелік сервісів Відкритої науки. Вам не треба повторно авторизуватися для входу на сторінки сервісів. Після авторизації ви можете робити пошук по співробітникам НАН України.

Як знайти інформацію про установу НАН України?

Як знайти інформацію про співробітника НАН України?

Які сервіси я зможу знайти на порталі Відкритої науки?

Що таке харвестер відкритих публікацій та як я можу його використовувати?

Як я можу користуватися сервісом Архіву препринтів НАН України?

Як подати препринт до Архіву препринтів Національної академії наук України

Як подати препринт до архіву препринтів... Academy ... Поділитися

FAQ:

Як подати препринт до архіву препринтів Національної академії наук України

Що таке репозитарій відкритого доступу та як я можу його використовувати?

Як користуватися сервісами Відкритої науки в НАН України?

Рис. 9.2. Інформація (FAQ) на Головному порталі відкритої науки НАН України

переходу до особистого кабінету Архіву препринтів без додаткової автентифікації тощо.

Користування особистим кабінетом не вимагає спеціальної реєстрації. Як і у випадку роботи з Архівом препринтів, необхідно і достатньо мати реєстрацію в домені nas.gov.ua, а для входу ввести відповідний логін і пароль.

Інтерфейс користувача Головного порталу відкритої науки НАН України підтримує українську та англійську мови. У разі переходу між особистими кабінетами, наприклад, з Головного порталу відкритої науки в Архів препринтів НАН України, обрана мова зберігається.

9.2. СПІЛЬНІ СЛУЖБОВІ ЕЛЕМЕНТИ ІНФРАСТРУКТУРИ ВІДКРИТОЇ НАУКИ НАН УКРАЇНИ

Спільні службові елементи Інфраструктури відкритої науки складаються з:

Відкрита наука Робоча група НАН України FAQ Контакти Особистий кабінет

Портал відкритої науки НАН України / Відкрита наука / Відкрита наука в НАН України / Нормативні акти НАН України

НОРМАТИВНІ АКТИ НАН УКРАЇНИ

Відкрита наука у світі
Відкрита наука в Україні
> Відкрита наука в НАН України
Нормативні акти НАН України
Документи НАН України
Матеріали робочої групи НАН України з питань Відкритої науки

Розпорядження "Про впровадження та підтримку відкритої науки в установах НАН України" № 324 від 02.07.2025

- Збірник нормативних актів НАН України. Частина 5. Відкрита наука та інтелектуальна власність. Центр досліджень інтелектуальної власності та трансферу технологій НАН України, 2025. 80 с. ([docx](#)) ([pdf](#))
- Розпорядження "Про затвердження Цільового науково-технічного проєкту НАН України "Впровадження і підтримка відкритої науки в установах НАН України (OPENS2)" на 2025-2026 роки" №104 від 26.02.2025
- Розпорядження "Про затвердження переліку науковотехнічних робіт Цільового науковотехнічного проєкту НАН України «Впровадження і підтримка відкритої науки в установах НАН України (OPENS2)» на 2025 рік" № 139 від 13.03.2025

Розпорядження № 625 "Про внесення змін до Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України" від 14.11.2024

Розпорядження НАН України "Про внесення змін до деяких розпоряджень Президії НАН України з питань реалізації заходів з відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних" від 08.11.2024 № 609

Розпорядження № 352 НАН України "Про внесення змін до Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України щодо застосування ліцензій відкритого доступу" від 13.06.2024

Розпорядження № 350 "Про затвердження Положення про відкриту науку в НАН України" від 12.06.2024

Рис. 9.3. Нормативні акти на Головному порталі відкритої науки

– системи автентифікації-авторизації, що забезпечує функцію єдиного входу до особистих кабінетів ряду підсистем Інфраструктури відкритої науки НАН України;

– програмного інтерфейсу REST API¹, що забезпечує доступ (включно з пошуком і редагуванням) до бази даних установ НАН України, ЗВО, співробітників НАН України, їхніх співавторів;

– перевіреної актуальної бази даних установ НАН України і ЗВО України;

– системи бекапу для збереження копій документів і баз даних у великій паралельній файлової системі Центру колективного користування обладнанням суперкомп'ютерного комплексу СКІТ НАН України, що працює в Інституті кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України.

Спільні службові елементи Інфраструктури відкритої науки НАН України використовують Головний портал відкритої науки,

¹ REST API. Wikipedia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/REST>

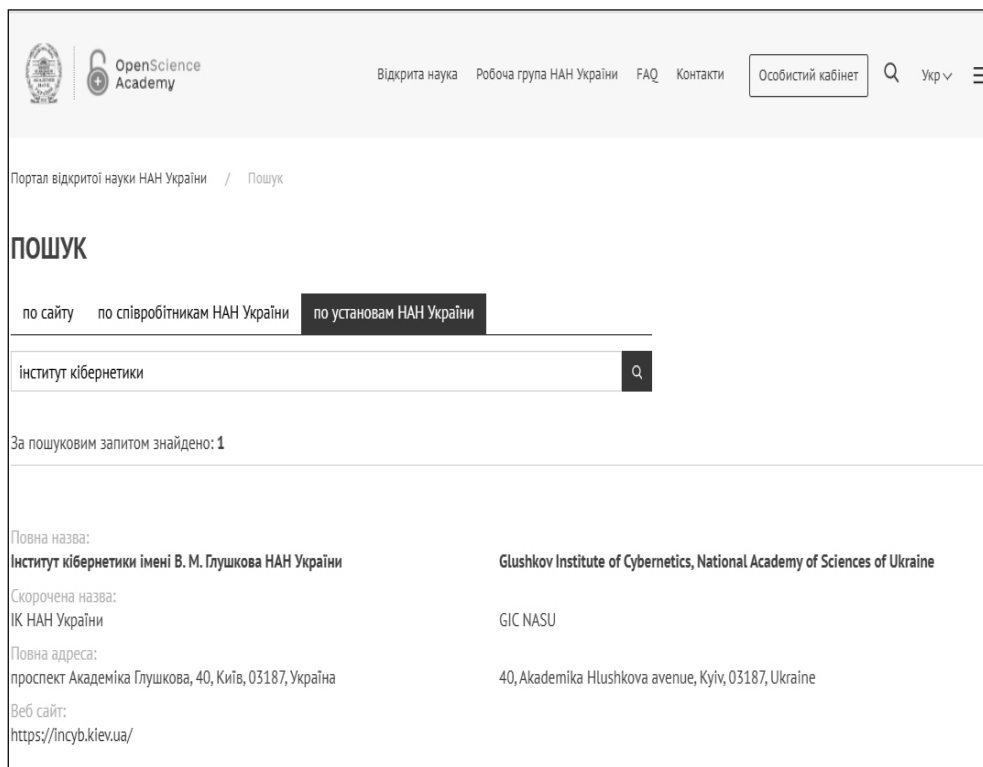

Рис. 9.4. Пошук установ на Головному порталі відкритої науки НАН України з неявним використанням програмного інтерфейсу REST API

Репозитарій відкритих даних та Архів препринтів. Приклади пошуку співробітників і установ у особистому кабінеті Головного порталу відкритої науки (з неявним використанням REST API) наведені на рис. 9.4 та 9.5.

Програмний інтерфейс REST API є головною складовою Спільних службових елементів Інфраструктури відкритої науки, через який інші підсистеми відкритої науки обмінюються інформацією зі спільною базою даних. Загальний перелік запитів REST API, їхні вхідні та вихідні дані надаються за запитом до служби підтримки. Доступ до програмного інтерфейсу REST API починається з автентифікації користувача в домені `nas.gov.ua` для використання у вказаній в запиті підсистемі Інфраструктури відкритої науки. У результаті успішної автентифікації повертається тимчасовий токен, без якого запити REST API повідомляють про помилку авторизації. Через REST API можна отримати і змінити дані про користувача, який зайшов до домену `nas.gov.ua` (тобто про поточного користувача), про співробітника НАН України чи співавтора з іншої установи, перелік установ НАН

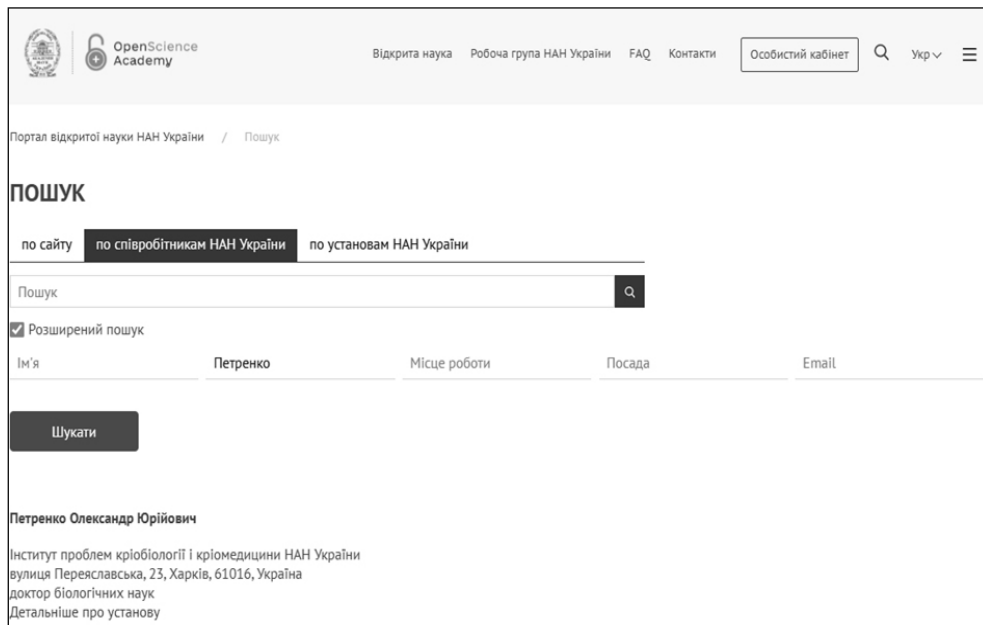

Рис. 9.5. Пошук установ на Головному порталі відкритої науки НАН України з неявним використанням програмного інтерфейсу REST API

України з їхніми повними і скороченими офіційними назвами, текстовими та розбитими на елементи адресами. Також можна отримати перелік ЗВО. Є запити для звичайного та розширеного пошуку співробітників і установ. На всі запити можна отримати результати українською та англійською мовами.

Висновки. Головний портал та спільні сервіси відкритої науки є сукупністю важливих службових елементів, що забезпечують інтеграцію Інфраструктури відкритої науки НАН України в єдину систему.

Описані в цьому розділі програмні продукти установлені на віртуальні сервери Президії НАН України. Їх апаратну основу обслуговують і захищають співробітники Інституту програмних систем НАН України, а програмну – адміністратори з Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України.

Головний портал відкритої науки є точкою входу до всіх послуг Інфраструктури відкритої науки та вебресурсом, де сконцентрована актуальна інформація про можливості, підтримку, процеси впровадження, важливі події і перспективи відкритої науки в Академії, в Україні та за її межами. З точки зору практичного використання Головний портал відкритої науки і є Інфраструктурою відкритої науки НАН України.